

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Ze života JČSMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 36 (1991), No. 1, 58--60

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138811>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1991

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Zprávy o jednorázových akcích je třeba dodávat redakci do 1 měsíce od skončení akce.

TŘETÍ CELOSTÁTNÍ KONFERENCE „VÝUKA FYZIKY NA SOŠ A SOU“

Odborná skupina pro vyučování fyziky na SOŠ a SOU při FPS JČSMF ve spolupráci s Krajským pedagogickým ústavem v Olomouci pořádala ve dnech 3.—5. května 1990 v pořadí již třetí konferenci ve starobylé Olomouci. Konference navazovala na předcházející dvě konference (ve Vsetíně 1986, v Havířově 1988). Konference ve Vsetíně se monotematicky věnovala hodnocení učebnic fyziky pro SOŠ a SOU. Konference v Olomouci měla být opět monotematicky zaměřena na výchovně vzdělávací cíle při fyzikálním vzdělávání žáků SOŠ a SOU a jejich operacionalizaci.

Na konferenci bylo přítomno 48 účastníků, většinou učitelů fyziky SOŠ a SOU. Jednání se zúčastnili zástupce MŠMT ČR dr. KAREL PEROUTKA, MŠMT SR dr. JAN LASTIVKA, VÚOŠ Praha dr. VLASTA BUCHAROVÁ, SPN Praha dr. ALENA BORÁKOVÁ, za výbor FPS JČSMF doc. dr. OLDŘICH LEPIL, v úvodu za KPÚ Olomouc ředitel dr. JAN TVARŮŽKA a krajský metodikové fyziky.

Po stránce obsahové i organizační konferenci připravoval výbor ve složení doc. dr. ERIKA MBCHLOVÁ, dr. DANUŠE NEZVALOVÁ, dr. MILAN BEDNAŘÍK, dr. JAROSLAV DĚDIC a dr. RADMILA

HÝBLOVÁ. Za vzornou organizací celé konference v hezkém a klidném prostředí budiž dán dík dr. DANUŠI NEZVALOVÉ.

Účastníci konference vzhledem k době, kdy časové intervaly se zkracují, v závěru navrhli konání 4. celostátní konference v roce 1992 na téma laboratorních prací z fyziky. Připravit konferenci po všech stránkách se nabídli kolegové ze Slovenské republiky, tj. FPS JSMF. Všichni se rozjízďeli v sobotu do svých vzdálených domovů s přesvědčením, že jejich dobrá snaha přispět fyzikou k rozvoji každého žáka bude i nejvyššími školskými republikovými institucemi brána tak vážně, jako ji berou oni.

Erika Mechlová

Závěry 3. celostátní konference o výuce fyziky na středních odborných školách a středních odborných učilištích

Odborná skupina pro výuku fyziky na SOŠ a SOU FPS JČSMF a odborné skupiny pro výuku fyziky na SOŠ a SOU FPS JSMF sdružující reprezentativní vzorek učitelů fyziky z celé ČSFR vyvíjejí zhruba deset let intenzivní činnost v oblasti výuky fyziky na SOŠ a SOU. Za poslední léta byly uspořádány tři celostátní konference a několik seminářů, ze kterých vyplynuly závěry, které byly prostřednictvím HV JČSMF projednány s příslušnými náměstkyněmi MŠMT. Za celou dobu našeho působení se k těmto závěrům nadřizovanými orgány dostatečně nepřihlíželo, přestože to byly fundované závěry učitelů z praxe, zejména v oblasti rozsahu výuky fyziky.

V posledních měsících negativně pocítujeme, že se snižuje význam fyzikálního a obecně přírodovědného vzdělávání na uvedených typech škol. Snižování týdenního počtu hodin se často řeší na úkor vyučování fyziky, například u většiny oborů SOU a některých SOŠ. To by ve svých důsledcích mohlo vést ke snížení úrovně celkového vzdělání jednotlivců. Změňování celkového počtu hodin fyziky je prováděno ne zcela fundovaně a prosazováno lidmi, kteří nemají přehled o historii a významu fyzikálního vzdělávání u nás ani v zahraničí. Například při zvolené metodě tvorby učebních plánů SOŠ rozhodovali o hodinové dotaci fyziky učitelé odborných předmětů a nikoli učitelé fyziky.

Důsledky snižování počtu hodin fyziky nebo její úplné zrušení může vést k novému nežádoucímu extrém, který po několika letech budeme nuceni za tlaku požadavků společnosti znovu napravit.

Přetrvávají tendence začlenit část fyziky do odborných předmětů, které mají zcela jiné cíle a úkoly. Fyzika ve vzdělání lidí vede k důslednému příčinnému myšlení, neboť fyzika dává odpověď na to, proč daný jev probíhá, zkoumá jeho příčiny, kdežto odborný předmět daný jev pouze popisuje a uvádí jeho aplikace.

Vyspělé státy od tohoto trendu redukce fyziky upustily a naopak její postavení ve vzdělání společnosti posílily na základě rovnováhy mezi humanitním, přírodovědným a odborným vzděláním.

Na základě výše uvedených důvodů uvádíme tyto požadavky:

1. Aby naši zástupci byli zváni ke všem přípravám změn, které se týkají vzdělávání na SOŠ a SOU.
2. Požadujeme, aby ke konzultacím zamýšlených změn učebních plánů byli zváni významní fyzikové a další přírodovědci.
3. Požadujeme, aby do připravovaných poradních sborů pro fyziku MŠMT ČR a SR byli začleněni nejaktivnější učitelé fyziky a metodikové, jejichž seznam předložíme.
4. Navrhujeme MŠMT ČR a MŠMT SR urychleně realizovat pedagogický výzkum zaměřený na postavení fyzikálního vzdělávání na SOŠ a SOU.
5. Požadujeme, aby předmět fyzika na SOŠ a SOU byl chápán jako zdroj základních přírodovědných poznatků pro odborné předměty technického charakteru.

Účastníci konference pověřují organizační výbor konference zaslat závěry 3. celostátní konference výboru FPS JČSMF, MŠMT ČR, MŠMT SR a publikovat je v Pokrocích matematiky, fyziky a astronomie a v *Matematice a fyzice ve škole*. Za součást těchto závěrů nutno považovat níže uvedenou přílohu, která obsahuje stanovisko účastníků k výuce fyziky na obchodních akademiích, kde při pětiletém studiu fyzika v učebním plánu není vůbec uvedena.

Příloha: Stanovisko účastníků 3. celostátní konference o výuce fyziky na SOŠ a SOU k vyučování fyziky na obchodních akademiích

Pedagogové pokládají za nutné, aby byl v co nejkratší době prozkoumán a stanoven nový

profil absolventa ekonomické školy vzhledem k ekonomickým změnám v našem státě. Protože tento profil bude jistě jiný než absolventa obchodní akademie před padesáti lety, je třeba při jeho vytváření zajistit rovnováhu odborného, humanitního i přírodovědného vzdělání. Jevy a zákonitosti probírané ve fyzice a chemii napořádající k orientaci a práci v moderní společnosti nemohou suplovat jiné předměty. Jako doklad tohoto tvrzení poslouží i osnovy obdoňného typu škol ve Švýcarsku, Rakousku a jinde. Proto důrazně žádáme:

1. Při výuce podle nového učebního plánu obchodních akademiích od 1. 9. 1990 zajistit co největší odbornost při výuce předmětů přírodověda a zbožíznalství, které by měli vyučovat především fyzikové a chemikové.
2. Výhledově navrátit v rámci nového profilu absolventa obchodní akademie předměty fyzika a chemie v dotacích, které byly požadovány v závěrech předešlé konference: 2; 2; 0; 0. Tyto předměty vedou k vytvoření postupu myšlení, který je v životě nezastupitelný, a proto je nelze vynechat. Dále oba předměty poslouží jako průprava pro výuku zbožíznalství i další studium na vysokých školách. Jejich vynechání snižuje hodnotu této školy a omezuje možnosti absolventa při dalším výběru vysoké školy.

V Olomouci 5. 5. 1990 Účastníci konference

HISTORIE MATEMATIKY XI

Jedenáctá letní škola věnovaná dějinám matematiky (dříve nazývaná „Světónázorová výchova v matematice“) se konala ve dnech 4. 6.—8. 6. 1990 v rekreačním středisku „Hvězda“ mezi Břeclaví a Lanžhotem na jižní Moravě. Počet účastníků překročil padesátku, tři hosté byli ze zahraničí. Letní školu organizovala brněnská pobočka JČSMF ve spolupráci se Stálou pracovní skupinou pro dějiny matematiky JČSMF a ČSDVT. Přípravný výbor pracoval ve složení E. FUCHS, J. DULA, J. FOLTA, A. ŠOLCOVÁ a J. BEČVÁK.

Na programu letní školy byly tyto přednášky a sdělení:

J. BAŠTINEC: *Petrohradská škola teorie čísel*

- J. BAŠTINEC: *Matematické práce al-Farábího*
- J. BEČVÁŘ, J. FOLTA: *Nové knihy z historie matematiky*
- CH. BINDER (Viedeň): *On the development of the theory of uniform distributions in the years 1909 to 1916*
- J. ČIŽMÁR: *Teória rovnobežiek v stredovekej arabskej matematike*
- S. FUDALI (Štětín): *Heinrich Hertz v korespondenci a memoárech*
- S. HUBÍK: *Idea postmoderní vědy a její vztah k přírodním vědám*
- J. CHVALINA: *O pojmu vratnosti deformací matematických struktur*
- V. KŮRKOVÁ: *13. Hilbertův problém a neuronové sítě*
- J. MANDLEROVÁ: *Myšlenkový kontext vývoje moderní vědy na přelomu 19. a 20. století*
- L. NOVÝ: *Quido Vetter — historik matematiky*
- L. NOVÝ: *Oberwolfach a mezinárodní snahy o organizaci historiků matematiky*
- Z. PAWLIKOWSKA-BROZEK (Krakov): *Práce Kazimierza Zórawskiego a Stanisława Zaremby*
- J. POTŮČEK: *Vyučování matematice na středních školách v českých zemích od konce 19. století do roku 1945*
- A. ŠOLCOVÁ: *Výročí roku 1990 aneb co letos ještě můžeme oslavit*
- J. ZICHOVÁ: *Z historie matematické statistiky*
- J. ZLATNÍK: *Dvoustranný systém matematické výchovy*
- K. ŽITNÝ: *Andrée Weil. Historie matematiky, proč a jak.*

Ve večerním programu promítala A. Šolcová diapozitivy týkající se dějin matematiky. J. FOLTA vedl krátkou besedu o současných změnách ve výuce dějin matematiky.

Volného času využili účastníci ke krátkým procházkám v okolí. Stejně jako v minulých dvou letech byl pro společenský večer připraven kulturní program; jeho součástí byla i přednáška *Matematika a život*, kterou proslavil B. HENRY.

Účastníci letní školy obdrželi mezi konferenčními materiály *Rozpravy s geometrií* P. VOPĚNKY, *Významné matematické úlohy* A. G. KONFOROVIČE, sborník přednášek *Vývoj matematiky v ČSR v období 1945—1985 a její perspektivy* a brožuru *Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy*. Zájemcům byla podle možností zajištěna starší literatura z dějin matematiky. Vydání 3. sborníku referátů z letních škol se zatím potýká s problémy hlavně ekonomického rázu.

Dvanáctá letní škola „Historie matematiky“ se bude konat ve dnech 3. 6.—7. 6. 1991. O přihlášku je možno požádat doc. dr. E. FUCHSE, CSc., přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity, Janáčkovo nám. 2a, Brno.

Jindřich Bečvář

KONFERENCE ODBORNÉ SKUPINY DIDAKTIKY MATEMATIKY PŘI MPS JČSMF

Ve dnech 26.—28. 4. 1990 se konala v Sedmihorkách u Turnova konference učitelů matematiky, kterou pořádala odborná skupina didaktiky matematiky pro 5.—8. ročník ZŠ při MPS JČSMF. Této konference s pracovním názvem „Zkušenosti z výuky matematiky na druhém stupni ZŠ“, se zúčastnilo 86 pracovníků školství a MÚ ČSAV. Konferenci organizovala pardubická pobočka JČSMF.

Hlavním cílem konference bylo předávání zkušeností z výuky matematiky na druhém stupni ZŠ, kritický pohled na současný stav, získávání námětů ke zlepšení učebnic i učebních pomůcek. Referáty PhDr. A. ŠAROUNOVÉ (MFF UK Praha), doc. F. KUŘINY (PF Hradec Králové), JOSEFA TREJBALA (ZŠ Chlumec nad Cidlinou), dr. BACHELOVÉ (ZŠ Frýdek Místek) a další byly doplněny obsáhlou a konstruktivní diskusí účastníků o aktuálních problémech výuky matematiky včetně celkové koncepce základního a středního školství.

V průběhu konference byla instalována výstavka pomůcek, knih a materiálů, mezi nimiž zaujaly např. alternativní učebnice matematiky pro 1. stupeň Kabinetu didaktiky matematiky MÚ ČSAV.

Na základě všech jednání byly přijaty závěry a doporučení, které předsednictvo JČSMF projedná s MŠMT České republiky.

Konference byla pro účastníky přínosem i zpestřením, a tak organizátorům patří upřímné poděkování.

Hana Hrubešová,
Marie Povolná